

Koncert pedagógov a študentov
Baroková kaplnka
Múzeum Sv. Anton, 17. 6. 2017

Concert of Pedagogues and Students
Baroque Chapel
Museum St. Anton, 17/06/2017

Zábery zo 6. Medzinárodného hudobného festivalu SCHEMNITIENSIS
Photos from the 6th International Music Festival SCHEMNITIENSIS

OMNIA, 7. 5. 2017

OMNIA, 7. 5. 2017

D. Mínavičová, Z. Góra, C. Nagy, 6. 5. 2017

D. Spischak, C. Nagy, E. Korec, 6. 5. 2017

J. Lechman, 31. 5. 2017

B. Neumann, C. Codner, K. R. Toma, 17. 6. 2017

Consortná hudba v Anglicku

JÁN GRÉNER

Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta Banská Štiavnica
Slovenská republika
grener@huaja.org

Abstrakt: – Štúdia sa zaoberá anglickou inštrumentálnou ansámblovou hudbou obdobia baroka. Ťažisko tvorí pôvod a vývoj viachlasnej súborovej hry z historicko-spoločenského, formového a estetického aspektu. Uvádza aj hlavných kompozično-interpretačných predstaviteľov consortnej epochy a poukazuje na jej vplyv na hudbu najmä severnej Európy.

Kľúčové slová: – consort, inštrumentálny viachlas, anthem, madrigal, *In nomine*, fantasy/fancy, pavana, galliarda

1 Úvod

Kultúrne a duchovné zmeny, ktoré sa udiali v Anglicku počas 16. storočia – odstránenie katolicizmu, „prerozdelenie“ katolíckeho majetku medzi obchodníkov, následný nárast spoločenskej prestíže strednej vrstvy, jej podpora umenia a vzdelanosti, ustanovenie anglikánskej viery ako štátneho náboženstva – pripravili pôdu pre pozvoľný nástup novej epochy.

Obraz hudby raného baroka v Anglicku („alžbetínska“ doba, 1558 – 1603, čas vládnutia Alžbety I., dcéry Henricha VIII. a Anny Boleynovej, „jakobínska“ doba, 1603 – 1625, čas vládnutia Jakuba I., kráľa Anglicka, Škótska a Írska a čas vládnutia Karola I., 1625 – 1649) tvoria okrem vokálnej a vokálno-inštrumentálnej cirkevnej hudby – z tradície vychádzajúce anglikánske *anthemy* (ceremoniálne skladby pre rôzne príležitosti, deliace sa na motetový *full anthem* a *verse anthem*, ktorý využíva kontrast sólo/zbor a postupne kalkuluje aj s výsledným zvukovým efektom použitých hudobných nástrojov) aj svetské druhy vokálnej a vokálno-inštrumentálnej hudby ako *madrigal* (Byrd, Weelkes, Tomkins), kombinujúci prvky v Anglicku populárneho talianskeho *madrigalu* (Marenzio) s domácim polyfonickým a modálnym konzervativizmom, a *ayres* (Dowland), piesne, buď viachlasné *à capella*, alebo s inštrumentálnym sprievodom (lutna). *Masque* (Lanier, Lawes, Ferrabosco), francúzskym *balletom de cour* ovplyvnená forma dvorskej zábavy, maškarády, ktorá sa od hovorených cez zhudobňované texty vyvíjala v pestrý hudobno-dramatický žáner, anticipujúci vznik anglickej opery (Blow, Purcell) v druhej polovici 17. storočia. Hudba mala svoje uplatnenie aj v divadelnej hovorenej dráme (Shakespeare), no tu išlo skôr o jej dekoratívnu funkciu. Za zmienku nepochybne stojí aj interpretačná prax a tvorba anglických lutnistov a virginalistov, ktorí svojou virtuozitou a vynaliezavosťou významne prispeli k rozvoju inštrumentálnej hry, či už na poli variačnej techniky alebo tvorbou ich špecifickej nástrojovej idiomatiky.

2 Consortná hudba v Anglicku

2.1 Consort

Špecifickým fenoménom anglickej inštrumentálnej ansámblovej hudby je tzv. *consortná* hudba. Termín *consort* je odvodený z latinského *consortio*, *consortium*, čo znamená spojenie, spoločenstvo, pospolitosť. *Consort* znamená príjemne znejúcu kombináciu hudobných nástrojov a od toho sa odvíja pomenovanie pre spoločenstvo hráčov na tieto nástroje. Vo výnimočných prípadoch to môže byť aj kombinácia hudobníkov a spevákov. V hudobných kruhoch sa

tento termín používal od 16. storočia po začiatok 18. storočia. Približne od roku 1900 sa používa tento termín v hudobno-vedeckej literatúre.¹ *Consort*, v zmysle zoskupenia väčšinou štyroch až šiestich hráčov, sa v čase svojho vzniku (v roku 1540 bola na dvore Henricha VIII. ustanovená dvorná kapela, pozostávajúca zo šiestich talianskych židovských gambistov), delil na *whole*, teda čistý a *broken*, miešaný. Čistý *consort* obsahoval len jednu rodinu nástrojov, ktoré svojimi rozsahmi, a samozrejme, aj príslušnými veľkosťami kopirovali celé spektrum ľudského hlasu. Popri najčastejšie vyskytujúcich sa violách da gamba, uznaných za ušľachtilé a vznešené nástroje, existovali *consorty* zložené zo šalmají, zobcových flaut, trombónov, ale aj z rodiny sláčikových nástrojov husľového typu, z ktorej najmä husle postupne začínajú zaujímať vedúcu úlohu v inštrumentálnej hudbe.

2.2 Skladatelia

Pestovali sa typické *consortné* žánre ako *In nomine* – spočiatku sa svojou kompozičnou štruktúrou opierali o vokálne predlohy, neskôr sa stali inštrumentálnymi skladbami, v ktorých v jednom hlase ako *cantus firmus* je identifikovateľná antifóna z Oficia Tavernerovej² omše *Gloria tibi Trinitas* z roku 1528 vo veľkých notových hodnotách k textu *In nomine Domini*. Ostatné hlasy obalujú tento *cantus firmus* ako figuratívny kontrapunkt. Ako základ pre hudobné spracovanie v dielach súčasníkov i nasledovníkov poslužil väčšinou imitačným kontrapunktom spracovaný Tavernerov chorál *In nomine* ešte veľakrát. V päťhlasnej sadzbe ho spracovali okrem anonymov aj William Byrd, Christopher Tye, Alfonso Ferrabosco I., John Mundy, John Bull, William Lawes, Robert White, Richard Allison, Nicholas Stogers, Clement Woodcock. Chorál sa nachádza vždy v druhom hlase.³

Všetci títo skladatelia tvorili na prelome renesancie a baroka, no s dvomi formami spracovania *In nomine* (v šesťhlasnej a sedemhlasnej úprave) sa stretne aj v zbierke H. Purcella z roku 1680, ku ktorej sa neskôr ešte vrátíme. *Consorty* hrávali aj beztextové *madrigaly* (mnohé talianskeho pôvodu), *motetá* a *ayres*, ale pre rozvoj inštrumentálnej i ansámblovej hudby mali najväčší význam *fantasy*, hovorovo *fancy*. Už od druhej polovice 16. storočia sa v Anglicku tento *ricercaru* príbuzný hudobný druh pestuje s veľkou obľubou. Bol určený k čisto inštrumentálnym uve-

¹ MEDŇANSKÝ, K.: *Postavenie violy da gamba v kantátach Johanna Sebastian Bacha*. Prešov: Súzvuk, 2006, s. 174.

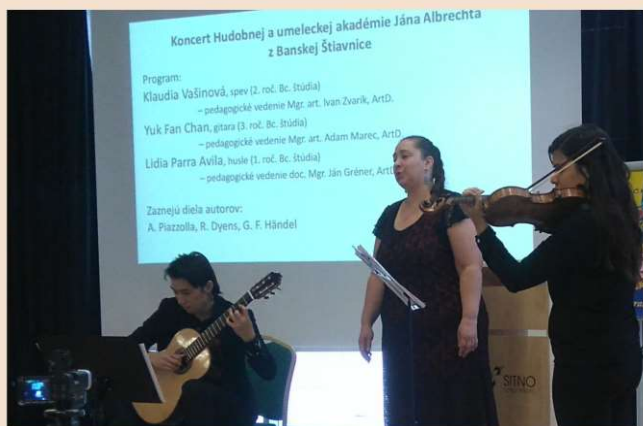
² John Taverner (1490 – 1545), anglický renesančný skladateľ

³ mslp.org/index.php?title=Category:In_nomines

Umelecké účinkovanie študentov HUAJA v rámci významných podujatí

VIII. Stredoeurópsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof 30. marec – 1. apríl 2017, Hotel Sitno vo Vyhniach

Organizátori medzinárodného kongresu už druhý raz oslovili HUAJA so žiadosťou o úvodný umelecký program, ktorý predniesli študenti bakalárskeho štúdia: Klaudia Vašinová – spev, Lidia Parra Avila – husle a Yuk Fan Chan – gitara.

Vernisáž: Strieborné mesto Banská Štiavnica 23. jún 2017, Starý zámok

Banská Štiavnica si v roku 2017 pripomína niekoľko výročí. Okrem dvoch najvýznamnejších – 800. výročia prvej písomnej zmienky a 780. výročia udelenia mestských výsad išlo o 300. výročie narodenia panovníčky Márie Terézie, 255. výročie založenia Baníckej akadémie a 25. výročie Banskej Štiavnice, zapísanej v zozname svetového dedičstva UNESCO. V rámci výstavy *Strieborné mesto* na Starom zámku 23. júna 2017 predniesli krátky umelecký program študenti našej akadémie.

Klaudia Vašinová, Jozef Čubán

Nancy Parra Avila, Lidia Parra Avila

9. Medzinárodný festival Interpretačné dni klasickej gitarovej hry
9th Festival International Days of Classical Guitar Performance

DUO ESCUALO Bandini, Chiacchiaretta

Fingerstyle Evening

Koncert laureátov gitarových súťaží

Oláh Vilmos

Dominika Figmiková

Radosław Wiczorek

Záverečný koncert 6. Medzinárodného hudobného festivalu SCHEMNITIENSIS
Final concert of the 6th International Music Festival SCHEMNITIENSIS

